

Middellandse Zee-teek

Dit jaar zijn er op een tiental locaties in Nederland zogenaamde *Hyalomma*-tekenen aangetroffen. Het ging in alle gevallen om volwassen exemplaren van de soort *Hyalomma marginatum*, die in het Nederlands de Middellandse Zee-teek heet (maar in de media reuzenteek wordt genoemd). Waar komen deze teken vandaan? Hoe komen ze in Nederland terecht? En zullen ze zich hier permanent vestigen?

Twee gastheren

Hyalomma marginatum heeft een groot verspreidingsgebied dat zich uitstrekt van Zuid-Europa en Noord-Afrika tot aan Oekraïne, het zuiden van Rusland en het Midden-Oosten. Net als onze schapenteek (*Ixodes ricinus*) heeft *H. marginatum* een levenscyclus met drie actieve stadia: larve, nimf en volwassen teek. Maar in tegenstelling tot *I. ricinus*, die in elk stadium op een andere gastheer voedt, heeft *H. marginatum* slechts twee gastheren. De larven vervellen namelijk op de gastheer tot nimf, zodat beide stadia elk een bloedmaaltijd nemen van hetzelfde individu. Zo kunnen ze tot wel 26 dagen op één gastheer aanwezig zijn. Wanneer de gastheer een trekvogel is kunnen de teken dus over grote afstanden getransporteerd worden. Jaarlijks worden op deze manier waarschijnlijk duizenden *H. marginatum*-tekenen vanuit het Middellandse zeegebied naar Noordwest-Europa en Scandinavië gebracht.

Warme droge zomers

Dat een volgezogen nimf bij aankomst in Nederland kan overleven is echter niet vanzelfsprekend. *Hyalomma*-tekenen komen vooral voor in gebieden met een Mediterraan klimaat. Voor deze teken geldt dus: hoe warmer en droger de omgeving, hoe groter de kans dat een volgezogen nimf kan vervellen tot volwassen teek. De relatief koele zomers van Noordwest-Europa zorgen doorgaans voor een hoge sterfte onder de door trekvogels binnengebrachte nimfen. De zeer warme en droge zomers

van 2018 en 2019 waren daarentegen gunstig voor de overleving van *Hyalomma*-tekenen. Zo werden in 2018 volwassen exemplaren in Duitsland, Oostenrijk en Engeland aangetroffen, met name op paarden. Ook in Nederland zijn de meeste tekenen van paarden verwijderd. De reden waarom *Hyalomma*-tekenen vooral op paarden worden gevonden is omdat de volwassen tekenen een voorkeur hebben voor grote hoefdieren en omdat paarden intensief verzorgd worden. Naast paarden voeden volwassen *Hyalomma*-tekenen zich op reeën, runderen en schapen.

Vestiging voorlopig onwaarschijnlijk

Toch lijkt het onwaarschijnlijk dat *H. marginatum* zich op korte termijn in Nederland zal vestigen. Er worden al sinds 1939 volwassen *H. marginatum*-tekenen in Noordwest-Europa en Scandinavië aangetroffen en sinds 2005 in Nederland. De vondsten van dit jaar zijn dus niet zo uitzonderlijk en waarschijnlijk heeft ook de media-aandacht bijgedragen aan een vergrote alertheid onder burgers. Onder de huidige klimatologische omstandigheden is het aantal nimfen dat vervelt tot volwassen teek erg klein. Daarmee is de kans dat deze volwassen tekenen elkaar weten te vinden en paren voorlopig te klein om tot een permanente populatie te leiden. Wetenschappelijke studies laten zien dat wanneer de huidige klimaatscenario's doorzetten het waarschijnlijk tot 2050 zal duren voordat het klimaat in het zuidelijke deel van Nederland geschikt is voor *H. marginatum*. Tegen die tijd zal moeten

Tekst: Helen Esser, Wageningen University & Research

Contact: helen.esser@wur.nl

Een vrouwtje (links) en mannetje (rechts) van *Hyalomma marginatum*.

Foto: Zati Vatansever, Kafkas University

blijken of het aantal tekenen dat met trekvogels binnenkomt voldoende groot is om een permanente populatie te starten, temeer omdat de trekvogels die in Europa broeden en in Afrika overwinteren sterk in aantal afnemen als gevolg van habitatverlies, (illegale) jacht, en jawel, klimaatverandering. Een ander scenario is dat *H. marginatum* zich langzaam noordwaarts beweegt vanuit Zuid-Europa doordat volwassen vrouwtjes meeliften met herten of doordat ze verplaatst worden via internationaal transport van paarden en landbouwhuisdieren.

Parasieten

Desondanks is het belangrijk voor met name paardenhouders om alert te blijven. *Hyalomma*-tekenen kunnen verscheidene parasieten overbrengen naar paarden, zoals *Babesia* en *Theileria*, die piroplasmosen kunnen veroorzaken. Daarnaast is er in een aantal tekenen de bacterie *Rickettsia aeschlimannii* gevonden, die bij mensen vlekkenkoorts kan veroorzaken. Het beruchte Krim-Congovirus is echter nog nooit aangetroffen in *Hyalomma*-tekenen in Noordwest-Europa. Met minder dan tien gevallen per jaar is deze ziekteverwekker dan ook zeer zeldzaam in Europa. Heeft u vermoedelijk een *Hyalomma*-teek gevonden, neem dan contact op met het Centrum Monitoring Vectoren van de NVWA. Er kan daartoe een meldingsformulier worden ingevuld op de website van de NVWA: www.nvwa.nl/onderwerpen/muggenknuten-en-tekenen.